

INHOUD

Wat zijn dat, dialecten?

- 1 **TAAL IN HET WILD**
En uit de dialecten schiep de mens toen de standaardtaal — 12

Hoe snoep je in het dialect?

- 2 **NAAR DE BOLLENWINKEL OM VORTE PETATTEN**
Over dialectwoorden die we lekker vinden — 17

Hoe onderscheid je een dialectspreker van een tussentaalspreker?

- 3 **DIALECT 2.0**
Over wat tussentaal tot tussentaal maakt — 22

Heeft dialect nog vrij spel in kinderspelen?

- 4 **CREATIEF MET KATJES**
Als kinderen aan de haal gaan met volwassen woorden — 26

Waarom is tussentaal zo populair?

- 5 **EEN GEGERDE 'MOSSEL-NOCH-VISTAAL'**
Waarom tussentaal floreert — 32

Bestaan er echt vijftig dialectwoorden voor 'motregen'?

- 6 **DOOR DE WIND, DOOR DE REGEN, DWARS DOOR ALLES HEEN ...**
Woorden voor wind en regen in de dialecten — 36

Waarom is het dialect in Bree anders dan dat in Bredene?

- 7 **BOTSING AAN DE SCHELDE**
Over dialectgrenzen en dialectfamilies — 44

Waarom zeggen ze in Brussel menneke en niet manneke?

- 8 **IK SCHILDERN MIEN UUS NIE HROEËNE!**
Over de grote breuklijnen in het Vlaamse klanklandschap — 50

Hoe worden verwanten benoemd in de dialecten?

- 9 **ALS JE PEET JE PETER, MAAR OOK JE OMA OF JE METER KAN ZIJN**
Dialectnamen voor gezins- en familieleden — 54

Wat is er zo bijzonder aan het Limburgs?

- 10 **DE CHINEZEN VAN VLAANDEREN?**
Waarom de Limburgers zingen — 56

Wanneer ben je gekleed als een witte of grauwe ajuin?

- 11 **DE KLEERKAST VAN TOEN (EN NU)**
Over frakskes, kazakskes, loezekabaskes en andere dialectwoorden voor kledij — 62

Wat is er zo bijzonder aan het Antwerps?

- 12 **VERTRÒGDG VERKIEËR DEUR WAARREKE
OEP DEN AANTWAARPSE RING**
*Over het dialect van Cornelius Kilianus,
de Strangers en Tom Boonen — 66*

Wat is er zo bijzonder aan het Vlaams-Brabants?

- 13 **MIERE OEP DE MIERE**
Waar de dialecten divers zijn en het Frans nooit ver weg is — 72

Waarom spreekt het ene lichaamsdeel meer tot de verbeelding dan het andere?

- 14 **DIALECT VAN KOP TOT TEEN**
Het lichaam als dialectlandschap — 78

Wat is er zo bijzonder aan het Oost-Vlaams?

- 15 **NEEËN UUË AAË OEËN**
Over de vele gezichten van het Oost-Vlaams — 82

Wat is er zo bijzonder aan het Zeeuws-Vlaams?

- 16 **KIEK, KIEK, EEN KACHELTJE OP DEN DIEK**
Over de dialectverschillen in Zeeuws-Vlaanderen — 88

Waar komt de blaffetuur vandaan?

- 17 **EN EDDE GIJ MEUBELEN, EN EDDE GIJ HUISGERIEF,
DAN KUNDE GIJ TROUWEN MET UW LIEF!**
Binnenkijken in het huis van vroeger — 94

Wat is er zo bijzonder aan het West-Vlaams?

- 18 **MEER DAN G EN H ALLEEN!**
Over de taal van Guido Gezelle en Gerrit Callewaert — 100

Wat is er zo bijzonder aan het Frans-Vlaams?

- 19 **LEVEN ALS EEN VLAMING IN FRANKRIJK**
Het Vlaamse dialect in Noord-Frankrijk — 108

Wat heeft een valling te maken met vallen
en een opvlieger met vliegen?

- 20 GRASDUINEN IN DE MEDISCHE VOLKSENCYCLOPEDIË
Waar we onze ziektenamen hebben opgedaan — 114

Gaan de dialecten verloren?

- 21 HET DIALECT IS DOOD? LANG LEVE HET DIALECT!
Over dialectverlies en dialectrenaissance in Vlaanderen — 118

Wat heb je als je een stuk in je kraag hebt?

- 22 CHEF, UN P'TIT VERRE, ON A SOIF!
Gradaties van 'dronken zijn' in het dialect — 124

Is er plaats voor dialect op televisie?

- 23 VAN WIJ, HEREN VAN ZICHEM TOT EIGEN KWEEK
De openbare omroep en dialect, een haat-liefderelatie — 129

Waarom hoor je zoveel dialectmuziek op de radio?

- 24 MAKKIK BINNEN, MAKKIK BINNEN OM EEN LIEKE TE BEGINNEN?
Dialect, daar zit muziek in — 132

Hoe wordt er gestreeld en gekust in de dialecten?

- 25 DE DIALECTSPREKER OP VRIJERSVOETEN
Zinnenstrelende woorden (en andere) voor
liefkozen, kussen en vrijen — 138

Waarom zijn er zoveel dialectwoorden voor het lieveheersbeestje
en zo weinig voor het paard?

- 26 EEN PIMPAMPOENTJE IS GÉÉN PAARD!
Over heteroniemen — 142

Hoe maak je ruzie in de dialecten?

- 27 PETROL IN DE SOEP!
Dialectwoorden voor kibbelen en ruziën — 148

Waarom vinden we dialecten nu eens 'grof' of 'onbeschaafd',
dan weer 'pittig' en 'gezellig'?

- 28 ALS EEN KOLENSJOUWER DIE EEN KIND WIEGT
Over de houding van Vlamingen tegenover hun dialecten — 152

Hoe benoemen dialecten mannen en vrouwen
met opvallende karaktertrekken?

- 29 VAN LAMZAK TOT TOEPEEMADAM!
Dialectwoorden voor luie en ijverige, bescheiden
en verwaande mensen — 157

Brengt een opvoeding in dialect de toekomst
van je kind in gevaar?

- 30 VIA HET GEZIN GAAT HET ABN ERIN!
Over de voor- en nadelen van dialect
voor je schoolcarrière — 162

Gaan school en dialect wel samen?

- 31 UIT DE SCHOOL KLAPPEN
Schoolwoorden in de dialecten — 166

Hoe word je dialectoloog?

- 32 DIALECTOLOGEN... WIE ZIJN ZE? WAT DOEN ZE?
WAT DRIJFT HEN?
Het functieprofiel van de dialectoloog (m/v) — 172

Wie zijn de bv's onder de dialectologen?

- 33 VAN KLEERMAKERSZONNEN TOT ELVISFAN
Straffe Vlaamse dialectologen en hun al even straffe
onderzoeksprojecten — 178

Zijn dialecten ook creatief als het om trieste dingen gaat?

- 34 SIX FEET UNDER IN VLAANDEREN: EERST ZIJN PIJP UITKLOPPEN
EN DAN WEG MET DE CORBILLARD
Overlijden en begraven worden in de Vlaamse dialecten — 184

Waarom willen dialectologen alles wat ze horen ook kunnen zien?

- 35 DE DIALECTEN IN STEPELS, LIJNEN, VLAKKEN EN KLEUREN
Waarom een dialectoloog graag in zijn kaarten laat kijken — 188

Hoe teken je een geslaagde woordkaart?

- 36 EEN KAART VOL LEKKERS!
Alles over de geschiedenis van peperkoek op één kaart — 196

Wat valt er te leren uit de dialectnamen voor wilde planten?

- 37 VAN MOLSLA TOT MADELIEF
Benamingen voor eetbare en minder eetbare planten — 200

Hoe schrijf je een dialectwoordenboek?

- 38 VAN AAKERE TOT ZWONGE
Hoe je je eigen dialectwoordenboek maakt in tien stappen — 205

Hoe schrijf je je dialect neer?

- 39 HET GROOT DICTEE DER NEDERLANDSE DIALECTEN
Spellen is kiezen, en dus altijd een beetje verliezen — 212

Waarom spreken we van een boompje of een potje kaarten?

- 40 SCHAFFELN MET HETTENEN, PIEKENS, BLEKKEN EN KLEEN
Dialectwoorden uit het kaartspel — 218

Moet je dialect leren om erbij te horen?

- 41 IMITEREN OM TE INTEGREREN?!
Over dialect als struikelblok voor anderstalige nieuwkomers — 223

Hoe benoem je diertjes te land, te water en in de lucht?

- 42 VAN KWAKKERS, PUIGEREK EN OEKEDOELEKES
Over kikkers & co in het dialect — 227

Hoe klonken dialecten vroeger?

- 43 EEN MOES IN MIEN HUUS!
Aan de slag met Middelnederlandse teksten
en taalkaarten — 232

Hoor je ook dialect in de Vlaamse literatuur?

- 44 MIETJE MAG IK MYN PYPE 'NEN KEER ONTSTEKEN AEN UYWEN VIERPOT?
Over streektalen in romandialogen — 237

Waarom zegt een boer niet zomaar varken tegen een varken?

- 45 LEEF JE KIR IN IN 'T LEEVN VAN DE BOERN VAN VROEGER...
Over verdwenen landbouwtermen — 242

Herken je nog dialect in familienamen en plaatsnamen?

- 46 COUCKE EN NEUKERMANS IN GRIEZELOKE EN PEUJEL
Over hoe dialect dagzoomt in eigennamen — 248

Wat hebben bakkebaarden en mascara met een carnavalsmasker te maken?

- 47 MIEN, WAAR IS MIJN MOMBAKKES GEBLEVEN?
Dialectwoorden voor het carnavalsmasker — 254

Hoe ga je van marbel in Kortrijk naar melleger in Diest?

- 48 GOOCHELEN MET MEDEKLINKERS
Negen strategieën om dialectwoorden
onherkenbaar te maken — 258

Waarmee eten dialectsprekers?

- 49 VAN FRINKET TOT TALOREN: TAFELTJE DEK JE!
Over hoe dialectsprekers tafelen — 264

Waar kun je terecht met je vijftig andere vragen over de dialecten in vlaanderen?

- 50 IK ZOEK, IK ZOEK... 'IETS' OVER DIALECT
Hoe en waar je voor elk dialectprobleem
een oplossing vindt — 268

BOEKEN EN ARTIKELS — 276

WEBSITES — 285

INDEX — 286

NAMENREGISTER — 288

DANK JE WEL — 289

